

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr. 11 - 1973
(Tijdvak van 1-11-1973 t/m 30-11-1973)

I N H O U D

Nr. 1.164.001	Blz.
Wereldcongres van Vredeskrachten in Moskou	1
Nieuwe aanval van de CPSU op De Groot	11
CPN organiseert partijconferentie	13
De houding van de CPN ten aanzien van de energiecrisis	17
Verkiezingen in Amersfoort en Bunschoten	19
CPN organiseerde handtekeningenactie onder AOW-trekkers	19
JKU krijgt tegenhanger in de Sowjet Unie	20
De Socialistische Partij doet mee aan gemeenteraads- verkiezingen	21
Anarchisme	23

Wereldcongres van Vredeskrachten in Moskou

"Volkerenforum in de Vredesmetropool!", zo meldde niet zonder vervoering het Oostduitse partijdagblad Neues Deutschland op 25 okt. De vredesmetropool was Moskou en het volkerenforum het Wereldcongres van Vredeskrachten dat daar van 25 tot 31 oktober gehouden werd.

Rond het thema van internationale samenwerking en vrede bracht het congres vertegenwoordigers van een groot aantal verschillend geschakeerde organisaties *) en bewegingen bijeen. Zo kon Sowjet-partijleider BREZJNEW als gastspreker "Met voldoening" de volgende deelnemers begroeten: communisten, socialisten, afgevaardigden van revolutionair-democratische partijen en bevrijdingsbewegingen, leden van politieke groeperingen van allerlei richtingen, partijlozen, christenen en atheïsten. Tevens werd er deelgenomen door vertegenwoordigers van enkele VN-commissies (o.a. die voor dekolonisatie), van de UNESCO, de Wereldraad van Kerken, Amnesty International, de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid en vele andere organisaties. In totaal, zoals werd meegedeeld, een 3200 deelnemers uit 144 landen die met elkaar 1100 nationale en 120 internationale organisaties vertegenwoordigden.

Wereld Vredesraad

Het congres vond plaats onder auspiciën van de Wereld Vredesraad, een zg. front- of mantelorganisatie, d.w.z. een organisatie die zich niet openlijk als communistisch aandient maar die wel degelijk communistisch, in dit geval vanuit de CPSU, wordt geleid en die tot doel heeft een zo breed mogelijke, vooral ook niet-communistische steun voor de Sowjetpolitiek te mobiliseren. Tot dit doel heeft het congres zeker bijgedragen en het is daarom geen wonder dat het in de communistische publiciteit, m.n. in de Sowjet-Unie zelf, gevierd werd als een gebeurtenis van de meest positieve en mondiale betekenis.

*) N.B. Het ging hier om een bijeenkomst van niet-gouvernementele organisaties. Er namen dus geen vertegenwoordigers van regeringen of regeringsinstanties aan deel.

Nu heeft men in Moskou bepaald ervaring in het organiseren van dergelijke manifestaties. Altijd al heeft de Sowjetdiplomatie ervoor gezorgd begeleid te worden door grootscheepse propaganda-activiteiten, zowel binnen als buiten het eigen blok. Zij heeft daartoe ook de instrumenten.

Want al zijn de dagen van Komintern en Kominform voorbij, Moskou is nog altijd behalve de hoofdstad van het Sowjetimperium tevens het centrum van een groot deel van de internationale communistische beweging dat nog steeds bereid is zich in dienst te stellen van de Sowjetpolitiek. Een belangrijke rol spelen bij het propageren daarvan de frontorganisaties, zowel internationale, die vanuit Moskou zelf geleid worden, als nationale die door de CP-en per land worden geleid.

Hoe dit alles werkt werd bijv. gedemonstreerd bij het streven van Moskou naar een Europese Veiligheidsconferentie die zoals bekend eind vorig jaar onder de naam Conferentie voor Europese Veiligheid en Samenwerking voor het eerst bijeenkwam. Daarbij slaagde Moskou erin vrijwel alle Westerse CP-en en de in aanmerking komende frontorganisaties in te schakelen in een zorgvuldig gecoördineerde propaganda-campagne, eerst voor de Veiligheidsconferentie als zodanig (het Westen voelde aanvankelijk niet voor een dergelijke bijeenkomst), later voor de doeleinden die de Sowjetpolitiek met zo'n conferentie hoopte te bereiken. De campagne, waarin ook al de Wereld Vredesraad de hoofdrol speelde, liep uit in het bijeenkomen van een Europees Volkerencongres of Europa-forum waarvoor uiteenlopende groepen en personen konden worden gewonnen maar waarin de communisten achter de schermen en op de sleutelposities zoveel mogelijk de touwtjes in handen hielden. (Zie hierover uitvoerig MO 4/1972.)

Communistische achtergrond congres

Ook het nu in Moskou gehouden congres toont dit beeld: het streven naar een zo breed mogelijke deelname (waardoor het bij de publieke opinie de suggestie van een algemene representativiteit oproept) en tegelijkertijd het streven de uitspraken en resoluties zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de uitgangspunten van de Sowjetpolitiek.

Dit is geen uit de lucht gegrepen bewering. Moskou zelf geeft bij tijd en wijle deze bedoeling met zoveel woorden toe. Dat gebeurde bijv.

in een Prawda-artikel van april van dit jaar waarin de detente politiek zoals de Sowjet-Unie die opvat, wordt weergegeven. Het artikel noemt in dit verband met grote nadruk het wereldvredecongres als "reële factor bij de mobilisering van de volksmassa's van alle continenten" voor deze politiek.

Hoe de communistische regie tijdens het congres werkte, wordt geïllustreerd in een artikel in Vrij Nederland van 17 november over twee Belgische delegatieleden, Van LI en Cecile RO, die tijdens het congres een kritische noot plaatsten bij de behandeling van politiek andersdenkenden in de Sowjet-Unie. De twee vertellen "hoe woedend de meeste andere delegatieleden waren na hun 'onbehoorlijke interventies'. Hoe de stemming in de Belgische delegatie onmiddellijk afkoelde tot onder het vriespunt". In de Amerikaanse delegatie gebeurde iets dergelijks toen een van de deelnemers, MA, de Sowjetregering beschuldigde van pogingen dissidenten te onderdrukken.

De opmerkingen van de beide Belgen en de Amerikaan, die gemaakt werden in de commissie voor sociale problemen en mensenrechten, de zg. 12e commissie, zijn overigens wel terug te vinden in het Congresverslag. Heel kort echter en v.w.b. MA alsof het om de vermelding van querulant gedrag ging. Het verslag zegt dat MA vasthield aan het recht zich uit te spreken over "wat hij noemt de Sowjet-dissidenten". Erg verhelderend voor de gang van zaken is tenslotte de eveneens door Vrij Nederland geciteerde opmerking van Cecile RO: "het was duidelijk... dat men bang was voor die 12e commissie. Men was bang dat teveel mensen het woord zouden voeren over die dissidenten. Dat is trouwens ook de verklaring voor het grote aantal belangstellenden 700 tegen 100 à 200 voor de andere commissies: de Russen en andere Oost-Europeanen hadden zich en masse opgegeven opdat ze als het op stemmen zou aankomen altijd de meerderheid zouden hebben".

Breed scala van onderwerpen

Het congres was niet alleen wat deelname betreft breed opgezet, ook de onderwerpen waarmee het zich bezig hield vormden een zeer breed scala. Verdeeld over veertien commissies kwamen de volgende kwesties aan de orde:

- vreedzame coëxistentie en internationale zekerheid

- Europese veiligheid en samenwerking
- Midden-Oosten
- Indo-China
- vrede en veiligheid in Azië
- ontwapening
- nationale bevrijding en strijd tegen kolonialisme en fascisme
- ontwikkelingspolitiek en economische onafhankelijkheid
- samenwerking bij milieubeheer
- samenwerking op het gebied van onderwijs en cultuur
- economische samenwerking
- sociale problemen en mensenrechten
- samenwerking tussen inter-gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties
- Chili (dit onderwerp werd op het laatste moment toegevoegd naar aanleiding van de militaire coup tegen ALLENDE).

Uiteraard kwam het op het congres tot een voortdurende propaganda voor de Sowjetpolitiek. Hoogtepunt daarin vormde de al genoemde rede van CPSU-chef BREZJNEV die in een twee en een half uur durend betoog alle congres-thema's behandelde op basis van het Moskou-standpunt. Geen wonder dat door de communisten steeds naar deze rede verwezen werd als hét fundamentele uitgangspunt voor de besprekingen van het congres.

Opvallend was - dat valt al af te lezen uit de hierboven opgesomde thema's - de grote aandacht voor de derde wereld. Die aandacht werd natuurlijk nog verscherpt door de ongeveer gelijktijdig met het congres plaatsvindende crisis in het Midden-Oosten. Deze crisis was voor het congres aanleiding zich nagenoeg unaniem achter de Arabische zaak op te stellen. Voor de Sowjetrepresentanten bood dit de gelegenheid Moskou nog eens extra voor te stellen als de bestrijder bij uitstek van het imperialisme als een belichaming waarvan Israël steeds gedoodverfd werd.

Beschuldiging tegen China

Toch krijgt men de indruk dat door de Arabisch-Israëliische oorlog een kwestie werd overschaduwd die Moskou graag als een van de hoofdpunten, zo niet het hoofdpunt behandeld had willen zien: de kwestie van

een Aziatisch veiligheidssysteem.

Bij het begin van het congres wijdde bijv. Neues Deutschland aan dit onderwerp een heel artikel dat begon met de constatering: "De kwestie van vrede en veiligheid in Azië zal ongetwijfeld een van de belangrijkste van de vraagstukken zijn die door het Moskouse forum van vredeskrachten behandeld zullen worden". En BREZJNEV ging in zijn al meer-malen genoemde rede, hoezeer hij op het moment dat hij deze hield met de crisis in het Midden-Oosten bezig was, toch met nadruk in op de collectieve veiligheid van Azië. In dit verband nam hij uitvoerig de tijd voor een aanval op China waarbij hij onomwonden stelde dat China's politiek de zaak van de vrede niet diende, maar gekenmerkt werd door "belachelijke en schandalige beschuldigingen tegen de Sowjet-Unie" en andere landen. Door de Sowjet-Chinese tegenstelling naar voren te brengen in zijn pleidooi voor een collectief Aziatisch veiligheidssysteem, maakte BREZJNEV opnieuw duidelijk hoezeer Moskou in zo'n systeem een zet ziet tegen m.n. China ook al ontkent de Sowjetdiplomatie dit.

In de slotresoluties van het congres kwam het wel tot aanbeveling van een collectief Aziatisch veiligheidssysteem maar de door BREZJNEV aan het adres van China gerichte veroordelingen werden niet overgenomen. Afgevaardigden uit Noord-Korea, Cambodja en Noord-Vietnam verzetten zich daartegen met succes. Uit China zelf waren er geen deelnemers hoewel de Congresleiding meedeelde dat er wel uitnodigingen waren verstuurd.

Afgezien van deze kwestie en de al genoemde zaak van de dissidenten in de Sowjet-Unie kwamen er op het congres in feite geen onderwerpen naar voren die tot uitgesproken meningsverschillen leidden. Dit was ook een gevolg van de manier waarop de congresleiding tewerk ging: Bij de resoluties en verklaringen werd vaak gekozen voor algemeen gehouden formuleringen waarin zoveel mogelijk deelnemers hun standpunt konden terugvinden. In een sfeer van "mensen van goede wil overwinnen de tegenstellingen" konden dan de zaken bij acclamatie worden aangenomen.

Betekenis congres voor Sowjetpolitiek

Meer dan één Westerse commentator stelde na afloop dat de uitkomst

van het congres een onderschrijving was van de Sowjetpolitiek. Zeker niet ten onrecht. Het is een feit dat in het slotappèl verschillende zaken worden aanbevolen die door de Sowjetpolitiek worden nagestreefd. Bovendien werd allerlei kwaal dat in de wereld aanwezig is door het congres op de rekening geschreven van imperialisme, neo-kolonialisme e.d. En de meeste congresgangers zullen de oorsprong van deze kwalijke ismes wel in de "kapitalistische" wereld hebben gesitueerd.

Toch zullen vele deelnemers verontwaardigd de gedachte afwijzen dat zij in Moskou zijn geweest om steun te betuigen aan het officiële Vredesprogram van de Sowjet-Unie zoals dat is aangenomen door het laatste CPSU-congres. Zij zullen aanvoeren dat de slotdocumenten ook verschillende passages bevatten die een kritisch appèl aan de Sowjet-Unie inhouden. Zij kunnen dat ook, want de ruime formuleringen staan zo'n interpretatie wel toe.

Te poneren dat het congres zich achter de Sowjetpolitiek heeft gesteld is daarom toch ook weer wat simplistisch - evengoed trouwens als het beslist naïef is te beweren dat het congres dit niet heeft gedaan. De wezenlijke betekenis van bijeenkomsten zoals het nu gehouden Wereldcongres van Vredeskrachten ligt echter waarschijnlijk niet in de duidelijke en openlijke opstelling achter deze of gene partij maar in iets anders en wel in de meer of minder diffuse associatie die dergelijke manifestaties kunnen doen ontstaan tussen socialisme/Sowjet-Unie met ontspanning/vrede en tussen imperialisme/Westerse wereld met reactie/agressie. Dergelijke associaties, eerst bij de congresdeelnemers, daarna overgebracht op de publieke opinie kunnen een klimaat teweegbrengen dat gunstig is voor de Sowjetdiplomatie. Anders gezegd, een klimaat waarin de Sowjetdiplomatie bij het nastreven van haar doeleinden zoal geen weerklank vindt, dan toch niet op veel verzet stuit. In dit verband moet worden bedacht dat het congres in belangrijke mate op de derde wereld was gericht waar dergelijke associaties waarschijnlijk gemakkelijker ingang vinden dan in het Westen, al vindt men ze zeker ook daar.

Hoe dit laatste zij, vermeldenswaard is in elk geval, dat het Oostduitse blad Horizont als de belangrijkste winst van het congres de omstandigheid noemt dat het gelegenheid gegeven heeft om nu juist deze associaties, deze verbanden te leggen. In de woorden van het blad zelf: "Dit congres heeft niet in het algemeen tot een algemene vrede opgeroepen: de verdienste van het congres ligt daarin dat het de samenhang

tussen imperialisme en oorlog zowel als het met elkaar verbonden zijn van socialisme en vrede overtuigend heeft duidelijk gemaakt".

Het ligt ook wel voor de hand de betekenis van het congres in dit licht te zien. Immers als op een dergelijk congres zou worden geprobeerd een ondubbelzinnige en openlijke politieke keus voor een bepaalde partij (i.c. Moskou) te bewerkstelligen, dan zou dit slechts tot tegenstellingen leiden en grote groepen afschrikken. Dit, terwijl nu juist het aanspreken van een zo groot mogelijk deel van de publieke opinie de bedoeling is.

Toekomstige activiteiten

Het congres besloot met het oog op de follow up het Internationale Comité dat de bijeenkomst had voorbereid na afloop met de volgende taken te belasten:

- een zo breed mogelijke bekendmaking en propagering van de congresdocumenten
- het sturen van delegaties naar de Verenigde Naties, de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid en andere internationale organisaties om deze op de hoogte te stellen van de besluiten van het congres
- het bevorderen van de discussie tussen de deelnemende organisaties over de manier waarop het werk kan worden voortgezet. Binnen 3 of 4 maanden moeten de uitkomsten van die discussies worden onderzocht door een stuurgroep die dan verdere stappen moet plannen.

Het congres is in de publiciteit wat naar de achtergrond gedrukt door de gebeurtenissen in het Midden-Oosten. Toch mag men wel vaststellen dat de organisatoren met hun onderneming een succes hebben geboekt: de grote en gevarieerde deelname bewijst dat zij vat hebben op aanzienlijke delen van de publieke opinie. Aandacht verdient verder de systematische aanpak en de doelbewuste poging invloed uit te oefenen op allerlei internationale organisaties, tot zelfs de Verenigde Naties toe.

Aandacht verdient tenslotte de aangekondigde verdere activiteit. Het congres is niet meer dan een aanzet tot het mobiliseren van de publieke opinie voor vrede, veiligheid en samenwerking, zo heet het. Daarbij moet dan steeds gedacht worden dat - al is dat voor allerlei deelnemers aan het congres niet zo - voor degenen die deze beweging

leiding geven, vrede, veiligheid e.d. het best belichaamd zijn in de Sowjetpolitiek en dat het dus hun doel is voor deze politiek gunstige voorwaarden te scheppen.

Nederlandse deelname

Een groot deel van de Nederlanders, die aan het wereldcongres hebben deelgenomen, behoorde tot een delegatie die was samengesteld door het "Nederlands Voorbereidingscomité voor Deelname aan het Wereldcongres van Vredeskrachten". Het initiatief tot de oprichting van het comité was uitgegaan van het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS), het Jongeren Kontakt voor internationale Uitwisseling (JKU) en enkele oud-verzetstrijders. Als secretaris fungeerde de pro-russische communist H. van LU uit Hoenderloo. In een rondschrijven van het comité werd gesteld dat Nederland vertegenwoordigd zou worden "door een uitgebreide en zeer gevariëerde delegatie". De elf delegatieleden vertegenwoordigden o.a. het Nederlands Komitee voor Internationaal Jongerenwerk (NKIJ), het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS), de Nederlandse Christen Studenten Vereniging (NCSV) en de jongerenvereniging van de VVD (JOVD). In een interview, opgenomen in het Informatie-bulletin van de Sowjet-Ambassade, stelde delegatieleider H. van LU : "Wij hebben naar Moskou documenten meegebracht die spreken van het streven naar vrede en waaronder 400.000 nederlandse burgers hun handtekening hebben gezet".

Dat het aanvankelijk vrij hoge aantal (dissident) communistische gegadigden voor deelname via het comité uiteindelijk werd beperkt, houdt wellicht verband met de omstandigheid dat pas kort voor het begin van het congres ook een aantal niet tot de pro-russisch communistische kring behorende personen bereid bleek naar Moskou te gaan. Met betrekking tot de kosten van de deelnemers, die niet over een speciale uitnodiging beschikten, was een gunstige regeling getroffen, inhoudende dat de heen- en terugreis voor rekening kwam voor de organisaties die deelnemers afvaardigden; de verblijfskosten zouden, indien deze de draagkracht van de organisatie te boven zouden gaan, door anderen gedragen worden.

Blijkens perspublicaties waren nog enige Nederlanders, die geen deel uitmaakten van de door de pro-russische communisten samengestelde delegatie, in Moskou aanwezig. Zij ontvingen hun uitnodiging waarschijnlijk via de Ambassade of via internationale organisaties.

Deelname uit de overzeese rijkdelen

De Nederlandse rijkdelen over zee werden op het congres vertegenwoordigd door vijf Surinamers en vier Antillianen. De aan hun deelname verbonden kosten werden gedragen door het Internationaal Voorbereidingscomité. Zowel de Surinaamse als de Antilliaanse delegatie vermeden doelbewust het contact met de Nederlandse congresdeelnemers, dit om te demonstreren dat zij niet het Koninkrijk der Nederlanden maar zelfstandige Latijns-Amerikaanse landen vertegenwoordigden.

Eén van de Surinamers nam aan het congres deel als afgevaardigde van de Surinaamse Socialisten Unie (SSU), een kleine, reeds enige jaren bestaande socialistische groepering in Suriname. De vier andere Surinamers vertegenwoordigden het Democratisch Volksfront (DVF). Deze Marxistisch-Leninistische organisatie werd medio 1973 in Suriname opgericht door de arts RUBIN LI. Tot nu toe bleef de aanhang in Suriname beperkt tot een kleine groep activisten. Ook in Nederland werd inmiddels een "onderafdeling" van het DVF opgericht. Van de in Moskou aanwezige afgevaardigden van het front kwamen er twee uit Suriname en twee uit Nederland.

Van de vier Antillianen waren er twee afkomstig van Curaçao en twee van Aruba. Belangrijkste man van de Antilliaanse delegatie was de leider van het Antilliaanse arbeidersfront "FRENTE OBRERO I LIBERACION", Wilson GO.

Nieuwe aanval van de CPSU op De Groot

In nummer 10 van het historisch Sowjetmaandblad "Woprosy Istorii KPSS" ("Vraagstukken van de Geschiedenis van de CPSU") is een artikel gepubliceerd onder de titel "Tegen het verwringen van de historische waarheid in de werken van P. de GROOT", waarin opnieuw een aanval wordt gedaan op de oud-voorzitter van de CPN. Het stuk is ondertekend door A.I. SOI, die aan het hoofd staat van de Sectie Geschiedenis van de Internationale Communistische Beweging van het Instituut voor Marxisme-Leninisme, verbonden aan het Centraal Comité van de CPSU. Het artikel heeft de vorm van een recensie van het onder supervisie van de heer De GROOT door het Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek (IPSO) vervaardigd rapport "Stalin contra Hitler". In dit rapport komt een visie naar voren met betrekking tot de aard van de Tweede Wereldoorlog en de tactiek van de communistische partijen, die in een aantal opzichten in tegenspraak is met de officiële geschiedschrijving van de CPSU. De GROOT wordt op grond daarvan beschuldigd van "groeve verminking van de historische waarheid, geweldpleging tegen de feiten en een volstrekte minachting voor de marxistisch-leninistische methodologie", om daarmee "de juistheid" van de inzichten van Paul de GROOT te ondersteunen". Het artikel kreeg in Nederland ruime bekendheid doordat het als bijlage werd opgenomen in het Informatie-bulletin van de Sowjet-Ambassade (nr.44 d.d. 1-11-1973), dat in een oplage van 5000 exemplaren wordt verspreid. Ook het weekblad "De Groene Amsterdammer" besteedde er aandacht aan.

Het ligt voor de hand om, gezien het tijdstip van publicatie, verband te leggen met de partijconferentie die eind december wordt gehouden. Dat het louter zou gaan om het recenseren van een IPSO-rapport lijkt immers onwaarschijnlijk, omdat de brochure "Stalin contra Hitler" al medio 1971 werd uitgegeven. Ook "De Waarheid" (dd 12-11-1973) blijkt van oordeel dat met de publicatie beïnvloeding van de discussie op de partijconferentie beoogd wordt. Het communistische dagblad vergelijkt de huidige publicatie met het artikel dat in januari 1972 in hetzelfde blad verscheen en dat eveneens de persoon van oud-voorzitter De GROOT kritiseerde. De beschuldigingen hadden toen, tijdens de voorbereiding van het 24ste partijcongres, echter een ander en ernstiger karakter doordat er verband gelegd werd met de politiek van de CPN. "De Waarheid" stelt, dat er "ook nu geen kans op is dat de CPN haar discussie over zeer ernstige vraagstukken zal laten vertroebelen". Op de beschuldigingen aan het adres van de heer De GROOT wordt in het korte "Waarheid"-artikel niet ingegaan. Partijbestuurders en partij-instructeurs, die de CPN-politiek

in de districten uiteen zetten, hebben de publicatie in het Ambassade-bulletin gekenschetst als een brutale inmenging in CPN-aangelegenheden en hebben laten doorschemeren dat de CPN bij de regering een protest zal laten horen.

Het is een merkwaardige coincidentie, dat het artikel in "Woprosy Istorii KPSS" en de toelichting op de agenda van de partijconferentie ongeveer tegelijkertijd onder de CPN-leden bekendheid kregen. In de toelichting geeft de CPN opnieuw blijk van haar oppositionele houding. Zo heeft zij zich in verband met de militaire staatsgreep in Chili afgevraagd "hoe het mogelijk was dat het neo-kolonialisme daar zijn slag kon slaan zonder ernstige weerstand te ontmoeten", daarbij suggererend dat revisionistische CPSU-invloeden daaraan wel niet vreemd zullen zijn. Inzake het conflict in het Midden-Oosten en de daarmee verband houdende energiecrisis - "kunstmatig opgeroepen om een meedogenloze kapitalistische concurrentie uit te vechten" (Whd, 30-11-73) - wordt gesteld dat de CPN zich bij haar standpuntbepaling "niet door revisionistische krachten heeft laten drijven tot een hysterische 'anti-zionistische' campagne met een antisemitische bijmaak, waardoor communistische partijen in diverse landen van de progressieve mensen werden vervreemd en hun standpunt ten aanzien van het anti-semitisme niet langer geloofwaardig werd" (Whd, 9-11-73).

Als van het Sowjet-artikel al enige invloed zal uitgaan op het CPN-beleid dan zal die waarschijnlijk tegengesteld zijn aan het doel dat met de publicatie op dit tijdstip beoogd werd. De CPN-leden hebben ook in het verleden op dergelijke artikelen nauwelijks gereageerd. De CPN-leiding zal geneigd zijn nog angstvalliger vast te houden aan haar autonome politiek en er mogelijk bovendien aanleiding in vinden ook de betrekkingen met Westeuropese partijen die met Moskou goede betrekkingen onderhouden, voorlopig op een zacht pitje te zetten.

CPN organiseert partijconferentie

Op 22 en 23 december a.s. belegt de CPN in het gebouw "Marsanti" te Amsterdam een partijconferentie. Als voorbereiding daarop werd op 9 november jl. in het dagblad "De Waarheid" een agenda gepubliceerd, waarin de aan de orde komende vraagstukken beknopt zijn omschreven en toegelicht. Deze agenda en de verklaring van het partijbestuur van 5 mei 1973 "Over de politieke toestand en de taken van deze tijd", moeten dienen als discussie-grondslag voor de afdelingsvergaderingen die vóór de conferentie moeten worden gehouden. Als verdere voorbereiding werd een openbare schriftelijke discussie in het dagblad "De Waarheid" aangekondigd, waaraan ook niet partijgenoten kunnen deelnemen.

Tijdens de ledenvergaderingen moeten ook de kandidaten voor deelname aan de conferentie worden aangewezen. De districtsbesturen beslissen over de uiteindelijke samenstelling van de afvaardigingen.

In "De Waarheid" van 9 november werd de conferentie-agenda voorafgegaan door een nadere toelichting op het politieke karakter van een partijconferentie. Gesteld werd dat de organisatie van zo'n conferentie gebaseerd is op de statuten, dat de conferentie een adviserende taak heeft en dat het partijbestuur "de conclusies uit de discussies op de conferentie moet trekken".

Niet vermeld werd dat de statuten min of meer voorschrijven dat partijconferenties regelmatig moeten worden gehouden. In artikel 11 wordt namelijk bepaald:

"De partij-conferentie heeft in de regel tweemaal per jaar plaats. De vorm van vertegenwoordiging en de samenstelling wordt door het partijbestuur bepaald. De partijconferentie heeft geen recht besluiten te nemen. Haar taak is, om tussen de congressen met het partijbestuur overleg te plegen".

Deze conferentie is de eerste die de partij sinds 1962 organiseert.

De agenda omvat de volgende zes punten:

1. Het vraagstuk van vrede en veiligheid

In de toelichting wordt gewezen op "de gevaren van de binding van Nederland aan de Verenigde Staten door middel van de NAVO en de EEG en in het bijzonder op de aanwezigheid van Amerikaanse bases en atoomopslagplaatsen, waarover alleen de Amerikaanse president beschikt". De conferentie zal moeten nagaan in hoeverre de koers van de CPN uitgevoerd is, een koers op de weg naar een neutraal en atoomvrij Nederland

en naar verhoging van de nationale, sociale en economische veiligheid en weerbaarheid van het Nederlandse volk tegenover alle buitenlandse overheersing.

2. De CPN in de strijd tegen het internationale revisionisme

In de toelichting op dit punt wordt geconstateerd dat de partij al sinds meer dan tien jaar standvastig stelling heeft genomen tegen "beïnvloeding door de revisionistische stroming die internationaal de kop op stak".

De dwalingen van het revisionisme inzake de vrijheidsbeweging en de ontwikkelingslanden en een blind vertrouwen in een idyllische ontwikkeling, die het gevolg is van de betrekkelijke ontspanning tussen de Sowjet Unie en de Verenigde Staten, hebben - aldus het discussiestuk - in Chili geleid tot een dramatische ontknoping. Hoewel de internationale solidariteit met de in Chili vervolgde democraten en de Chileense CP thans voorop staat, moet er toch over worden nagedacht hoe het mogelijk was dat het neo-kolonialisme daar zijn slag kon slaan zonder ernstige weerstand te ontmoeten.

De CPN heeft, volgens de toelichting, standvastig de Leninistische lijn verdedigd dat de vrijheidsstrijd der volkeren tegen neo-kolonialisme en kolonialisme tot voorwaarden heeft: het vertrouwen in eigen kracht, het vestigen van een socialistische economie en van volledige democratie in eigen land. In dit verband noemt de discussiegrondslag de Chinese Volksrepubliek nadrukkelijk als een der belangrijkste socialistische landen.

Omtrent de betrekkingen met andere CP-en wordt de stelling herhaald dat zij gebaseerd moeten zijn op de volstrekte handhaving van de autonomie van de partijen en op de strijd tegen revisionisme en dogmatisme. Deze stelling werd onlangs door de CPN-delegatie op een bijeenkomst van West-Europese CP-en te Stockholm nog eens duidelijk uiteengezet.

3. De regering-Den Uyl en de CPN in de loonstrijd

Inzake dit punt wordt erop gewezen dat het van het hoogste belang is dat de lonen van alle werkers verhoogd worden. De conferentie zal moeten beraadslagen over de wijze waarop de CPN haar taak in de loonstrijd kan vervullen.

De partijleiding ziet als het grootste gevaar voor het Nederlandse werkende volk dat de "groep-Den Uyl", door haar politiek van

loonmatiging en -nivellering, het bestaan van haar eigen regering in gevaar brengt, de arbeiders en de middengroepen tegen zich in het harnas jaagt en de reactie daardoor nieuwe kansen geeft om aan het bewind te komen.

4. De CPN en de democratie

In de toelichting wordt ingegaan op twee aspecten van het democratisch functioneren van de samenleving. Als eerste wordt genoemd: de handhaving van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Het tweede aspect is de versterking van de vakbeweging, die het belangrijkste steunpunt is tegen alle mogelijke aanvallen op de democratie en tevens de strijdorganisatie tegen anti-democratische wetten, zoals de "anti-stakingswet".

Het openstellen van het NVV voor communisten heeft de organisatie voor klassebewuste en voor alle arbeiders aantrekkelijker gemaakt. De indruk bestaat echter dat, doordat de gesalarieerde bestuurders die de landelijke en districtsfuncties bekleden, lid of geestverwant zijn van de PvdA of van de met haar verbonden partijen, het NVV te eenzijdig is georiënteerd op de PvdA en te dicht bij de regering staat. De conferentie zal moeten bedenken wat nog meer gedaan kan worden om het vertrouwen in het NVV als vakcentrale van de Nederlandse arbeidersklasse te versterken. Het volledig verdwijnen, ook in de praktijk, van alle partijpolitieke voorkeur of taboes in alle geledingen van de moderne vakbeweging, zou hier ongetwijfeld toe bijdragen. (Ondanks het feit dat men geen voorbeelden kent van discriminatie van CPN-leden bij de verkiezing van de lagere vakbondsbestuurscolleges veronderstelt de CPN-leiding dat één van de voorwaarden voor het verkrijgen van een gesalariëerde functie in het NVV het lidmaatschap van de PvdA is. Ter verificatie van deze stelling overweegt men thans enige studenten/leden-of afgestudeerde werkloze partijgenoten - te laten solliciteren naar een vakbondsfunctie. De animo onder deze leden voor een vakbondsfunctie zou echter niet al te groot zijn).

5. De CPN en de aanstaande verkiezingen

In het commentaar wordt de rol van de CPN in de vertegenwoordigende organen nader toegelicht en wordt aangekondigd dat in de komende maanden alle afdelingen van de CPN de voornaamste eisen van de bevolking in programma's naar voren zullen brengen. Daarbij zullen zij de verplichting op zich moeten nemen deze eisen na de verkiezingen te zullen verdedigen.

De CPN verdedigt - aldus de toelichting - de handhaving en de versterking van de gemeentelijke autonomie, waarbij de raad in zijn geheel het bestuur van de gemeente vormt en het college van B&W daarvan het uitvoerend orgaan is. De partij stelt voor deze organen wethouders ter beschikking, maar dezen blijven steeds lid van hun fractie en behoren zich in alle vraagstukken door de belangen van de massa der werkers te laten leiden.

6. De versterking van de CPN

Geconstateerd is een groei van de partijorganisatie. De conferentie zal nieuwe stimulansen moeten vinden voor de verwerving van nieuwe leden en abonnees op het dagblad "De Waarheid".

In de toelichting op de agenda is de meeste aandacht besteed aan het punt "De CPN in de strijd tegen het internationale revisionisme". In verband met de complexiteit van het vraagstuk voor de gewone leden en door het recente verschijnen van een Russisch artikel gericht tegen het ere-lid van het partijbestuur, de heer De GROOT, en tegen het wetenschappelijk bureau van de CPN, het Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek (IPSO), mag niet worden verwacht dat de conferentie veel aandacht aan dit vraagstuk zal besteden. De nadruk zal vermoedelijk gelegd worden op de positie van de partij op het nationale politieke vlak en op de versterking van de organisatie in de regio.

*
* *

De houding van de CPN ten aanzien van de energiecrisis.

De beoordeling door de CPN-leiding van de energiecrisis is min of meer een logisch vervolg op haar beoordeling van het conflict in het Midden-Oosten. Dit conflict beschouwt zij in de eerste plaats als een onderlinge imperialistische twist met de olievoorraden als inzet. In deze strijd spelen de internationale olieconcerns, volgens de CPN-leiding, een hoofdrol.

In de CPN-visie zijn het thans ook de oliemaatschappijen die in het Midden-Oosten de oliekraan dichtdraaien, uit angst dat anders hun inkomstenbronnen op te korte termijn opdrogen. Tegelijk voeren zij een campagne voor verhoging van het prijspeil, met het doel hun toch al gigantische winsten te vergroten. Deze prijsverhogingen zijn voor de ondernemers aanleiding de prijzen over de gehele linie op te drijven, hetgeen neerkomt op een rechtstreekse aanval op het levenspeil van de werkende bevolking. Bovendien wordt - volgens de partijleiding - getracht om door middel van een "nationale soberheids campagne" een bestedingsbeperking in te voeren, die zich vooralsnog concentreert op de invoering van de autoloze zondag.

Naar aanleiding van de invoering van de autoloze zondag werd door de leiding van het Amsterdamse CPN-district een "comité voor autobezitters" opgericht. Dit comité, waarvan alleen het contactadres werd bekend gemaakt, formuleerde eisen ten aanzien van restitutie van wegenbelasting en verzekeringspremies. Volgens het comité zouden met name de verzekeringsmaatschappijen de grote profiteurs zijn van de autoloze zondagen. Het comité schijnt overigens nog maar zeer weinig bijval te hebben gekregen. Door de partijleiding werd de instelling van autoloze zondagen eveneens scherp afgekeurd. In plaats daarvan pleitte zij voor de instelling van straaljager- en tankvrije dagen.

In het conflict in het Midden-Oosten, dat, in de verklaring van het dagelijks bestuur van de CPN van 12 november, gekenschetst werd als een "belangenstrijd tussen Amerika, West-Duitsland, Frankrijk en andere mogendheden", wordt volgens de CPN-leiding ook gemanipuleerd met Nederlandse belangen. Revanchistische krachten in West-Duitsland en Frankrijk zouden het daarbij vooral voorzien hebben op de positie van Rotterdam als wereldhaven. De Nederlandse regering zal schade voor

de belangen van de Nederlandse werkende bevolking moeten voorkomen. Daarvoor is het allereerst noodzakelijk dat zij in het conflict een strikt neutrale houding inneemt. Daarnaast wordt van de regering geëist dat zij maatregelen neemt die de werkende bevolking moeten beschermen tegen de gevolgen van het door de olieconcerns veroorzaakte olieconflict. Tot die maatregelen behoren:

- het afstellen van in- en uitvoer van olie op de Nederlandse behoefte;
- het stopzetten van brandstofverslindende militaire oefeningen;
- het beëindigen van het hamsteren van de olieconcerns, die speculeren op verdere prijsverhoging;
- het snel en doortastend optreden tegen prijsopdrijving;
- het onmiddellijk stopzetten van de mijnsluitingen;
- het afremmen en zonodig stopzetten van de uitvoer van aardgas;
- het uitvaardigen van een ontslagverbod, dat moet voorkomen dat arbeiders, onder het voorwendsel van de oliecrisis, de straat op worden gejaagd.

Het dagelijks bestuur van de partij heeft de energie-situatie na de radio-toespraak van de Minister-President opnieuw bekeken. Uit de toespraak werd geconcludeerd dat "grote gevaren de werkende bevolking bedreigen", dat grootscheepse pogingen zullen worden ondernomen om de gevolgen van de crisis op de schouders van de werkers af te wentelen en dat de houding van regering er een is van "berusting, gelatenheid en aanpassing". In een nieuwe verklaring herhaalt de dagelijkse leiding haar al eerder naar voren gebrachte eisen, maar voegt daaraan bovendien toe dat "de uitvoering van alle EEG-overeenkomsten, die de energievoorziening, het levenspeil en de werkgelegenheid in gevaar brengen moet worden opgeschort".

De partijleiding constateerde tevens een verscherping van de pressie van de "rechtsen" op de regering en riep alle progressieve mensen en hun belangenorganisaties op alle krachten te verenigen voor de verdediging van het levenspeil door loonsverhoging en voor behoud van de werkgelegenheid.

*

* *

Verkiezingen in Amersfoort en Bunschoten

De CPN heeft bij de tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen in de gemeente Amersfoort haar zetel in de Amersfoortse raad behouden. De partij behaalde 3,2 % van het aantal stemmen, hetgeen weliswaar minder is dan tijdens de Tweede Kamer-verkiezingen in 1972 (3,7 %) en de gemeenteraadsverkiezingen in 1970 (eveneens 3,7 %), maar dit betekent toch, doordat nu het overgrote deel van de inwoners van Hoogland, waar de CPN-aanhang klein is, bij de gemeente Amersfoort is gaan behoren, een zekere stabilisatie van het stemmenpercentage.

Aan de gemeenteraadsverkiezingen in de gemeente Bunschoten werd door de CPN niet meegedaan.

CPN organiseerde handtekeningen-actie onder AOW-trekkers

In de afgelopen maanden heeft het Amsterdamse districtsbestuur een handtekeningenactie georganiseerd onder de mensen, die moeten leven van sociale uitkeringen die liggen in de buurt van het minimumloon. De partij heeft zich voornamelijk gericht tot degenen die uitsluitend een AOW-uitkering ontvangen.

De handtekeningenactie werd gevoerd om kracht te kunnen bijzetten aan de door het CPN-raadslid mevr. Van DI. in de gemeenteraad van Amsterdam gehouden interpellatie, welke moest leiden tot verhoging van het bedrag waarvoor vrijstelling van gemeentelijke belastingen geldt. Bij beëindiging van de actie bleken ongeveer 4600 personen hun adhaesie met deze doelstelling betuigd te hebben. De handtekeningen werden één dag voordat de interpellatie werd gehouden overhandigd aan de Amsterdamse wethouder van sociale zaken.

*

* *

JKU krijgt tegenhanger in de Sowjet-Unie

Blijkens een publicatie in het Informatie-bulletin van de Sowjet-Ambassade (nr.42 dd.18-10-1973) is op 3 september in het "Tehuis voor de Volkerenvriendschap" in Moskou een eerste bijeenkomst gehouden van het "organisatiecomité voor het stichten van een jeugdafdeling van de vereniging 'USSR-Nederland'". De jeugdafdeling zou zich ten doel moeten stellen "het verbeteren van het wederzijds begrip en het vestigen van vriendschapscontacten tussen de jeugd van de Sowjet-Unie en Nederland".

Zoals in MO 10-'73 is vermeld, vond in oktober in Amsterdam de officiële oprichting plaats van het Jongeren Kontakt voor internationale Uitwisseling (JKU), dat beschouwd kan worden als een jeugdafdeling van de vereniging "Nederland-USSR". De veronderstelling ligt voor de hand, dat de oprichting van jeugdafdelingen het gevolg is van afspraken tussen de leidingen van beide vriendschapsverenigingen. Daardoor wordt het vermoeden bevestigd, dat er van een onafhankelijke opstelling van het JKU, zoals die door enkele bestuursleden wordt voorgestaan, geen sprake zal kunnen zijn.

De Socialistische Partij doet mee aan gemeenteraadsverkiezingen.

Het centrale comité van de Socialistische Partij (S.P.) heeft, daartoe geïnspireerd door de snelle groei van de partij en de grote invloed van haar mantelorganisaties "Bond van Huurders en Woningzoekenden" (BHW) en "Milieu Actiecentrum Nederland" (MAN), besloten in enkele plaatsen deel te nemen aan de in mei te houden gemeenteraadsverkiezingen. De partij zal niet in alle plaatsen waar afdelingen bestaan aan de verkiezingen deel nemen, maar alleen in die plaatsen, waarvan zij de overtuiging heeft tenminste één zetel te zullen bemachtigen. Het criterium voor deelname is de verkoop van het centrale orgaan "De Tribune" in de betreffende plaatsen; pas als de oplage de plaatselijke kiesdeler overtreft zal de S.P. zich daar als verkiezingspartij gaan manifesteren.

In een recent artikel in "De Tribune" werd toegelicht waarom de S.P. aan de verkiezingen zal meedoen en werd een beschouwing gegeven over de positie welke S.P.-vertegenwoordigers in de gemeenteraden moeten innemen. Door de S.P.-leiding werd geconstateerd dat de werkelijke machthebbers - de bezittende klasse - zich manifesteren als buitenparlementaire krachten. Omdat zij de werkelijke vijanden van de S.P. - en dus ook van "het volk" - zijn, moeten zij ook door buitenparlementaire acties bestreden worden. De S.P. richt zich dan ook volledig op de organisatie van buitenparlementaire acties. S.P.-vertegenwoordigers in gemeenteraden blijven in de eerste plaats leden van een buitenparlementaire organisatie, hun positie in een vertegenwoordigend orgaan versterkt de buitenparlementaire macht van die organisatie.

Als startpunt voor de verkiezingscampagne zal het in begin februari te Nijmegen te organiseren algemeen ledencongres dienen. Tijdens het congres zullen alle daar aanwezige leden deelnemen aan een "feestelijke colportage" met "De Tribune" in Nijmegen. Gedurende de tijd tot aan de verkiezingen zullen de kopers het blad vervolgens gratis thuis bezorgd krijgen.

De S.P. zal, mede in verband met de komende verkiezingen een serie brochures gaan uitgeven, waarin de standpunten van de partij met betrekking tot verscheidene onderwerpen (socialistische revolutie,

milieu, huisvesting, onderwijs e.a.) zullen worden uiteengezet.
De partij zal zich bovendien in de gunst van de kiezers aanbevelen
middels de uitgaven van haar mantelorganisaties, die een groter
spreidingsgebied hebben dan haar eigen blad.

Anarchisme.

Algemeen

Arthur LE kwalificeerde het anarchisme tijdens een in 1967 gehouden congres van de "Organisatie van Studenten in de Geschiedenis in Nederland" "behalve (als) een wereldbeschouwing, een filosofie, een ideologie, een politieke theorie, ook (als) een utopie, een sociale mythe..... het onuitroeibare geloof dat het paradijs voor ons ligt en niet achter ons".

De Winkler Prins noemt anarchisme "de uiterste grens van het individualisme; een maatschappelijke ordening welke een rechtvaardige samenleving beoogt door de denkbaar grootste autonomie der individuen en volledige afwezigheid van elke regeerdwang; het anarchisme streeft niet naar anarchie, maar naar een op volkomen individuele vrijheid gebaseerde orde".

Individuele vrijheid sluit in: zowel vrijheid van staatsoverheersing en kerkelijke dwang alsook vrijheid van ideologische banden zoals het communisme die bijvoorbeeld kent. Tijdens een bijeenkomst van het "Anti-Imperialistisch Kollektief" (zie onder "Afdelingen") in september dit jaar werd dan ook opgemerkt: "Na een revolutie geen partijstructuur; alle macht aan de arbeiders".

Het socialistisch anarchisme kent twee varianten:

- a) het sociaal-anarchisme, dat de anarchistische samenleving tracht te bereiken door een vrije federatieve samenwerking van communes en coöperaties, en
- b) het anarcho-syndicalisme, dat de nadruk legt op de betekenis van een revolutionaire vakbeweging als strijdorgaan, met als machtigst wapen de algemene werkstaking, overgaand in een revolutionaire situatie.

Anarchisme-Marxisme

Ondanks grote meningsverschillen tussen de aanhangers van een van de meest bekende anarchisten, BA en die van MARX, meende Daniel GU, schrijver van het boek "Ni Dieu, ni Maître", toch dat zij een gemeenschappelijke herkomst hadden, eenzelfde strategie op lange termijn

en een gelijklopend politiek einddoel: omverwerping van het kapitalisme, afschaffing van de staat, opzijetting van alle voogdij en het overdragen van de sociale rijkdom aan de arbeiders zelf. "Tegelijkertijd tweelingbroers en vijanden" noemde GU. hen. Een duidelijk verschil was er in de revolutionaire praktijk, zo constateerde J. BA. in zijn bespreking van het boek van de Amerikaanse Barbara TU. I, "De trotse toren. Een portret van de wereld in de jaren 1890-1914". Het anarchisme als sociale theorie ging uit van de enkeling, het Marxisme van de maatschappij. GU. merkte op dat de onenigheid tussen BA. en MARX vooral sloeg op "het ritme van het afsterven van de Staat na de revolutionaire machtsovername.....". BA. geloofde in het geheel niet in het afsterven van de Staat en propageerde de vernietiging ervan.

Niette*in ontwikkelden, aldus Ger HARMSSEN in "Buiten de Perken" (oktober '65), in de jaren twintig anarchisten zich tot communisten, terwijl ook het omgekeerde viel waar te nemen.

Anarchisme-Terrorisme

Het optreden van de Rote Armee Fraktion in Duitsland en de Angry Brigade in Engeland maakt het noodzakelijk, teneinde vooroordeel t.a.v. de nog te noemen Federatie van Vrije Socialisten (Nederland) uit de weg te ruimen, erop te wijzen dat de manier waarop het Anarchisme zich in Nederland manifesteert weinig van doen heeft met wat de volksmond "anarchisme" noemt, of zoals in een artikel in één landelijk dagblad op 24 juni 1972 werd opgemerkt:

"Dat de Baader-Meinhof Groep toch als anarchistisch bekend stond, zal wel veroorzaakt zijn door de publikatie van hun manifest in het West-Berlijnse anarchistisch getinte tijdschrift "883" en de sympathie die zij in sommige anarchistische kringen genoten.

Maar de belangrijkste oorzaak is ongetwijfeld dat het plegen van politieke gewelddaden van linkse signatuur gewoonlijk verbonden wordt met anarchie en anarchisme."

Niet iedere anarchist is echter een terrorist. Het anarchisme van Leo TOLSTOI droeg zelfs vreedzame elementen in zich. Als "Christen-anarchist" stond hij de geweldloosheid voor en "zijn leer van het lijdelijk verzet heeft grote invloed gehad op de beweging voor dienstweigering,

die in het begin der twintigste eeuw opkomt. Hij heeft ook GANDHI en via deze Martin Luther KING geïnspireerd", aldus J.J. van GA in een artikel over het Anarchisme in H.P. Magazine, januari 1970, waarin Van GA ook nog stelde:

"De volstrekte afwijzing van elk geweld is een krachtige stroming binnen het anarchisme, die aan de beeldvorming bij het publiek goeddeels is onttrokken door de kruiddampen der moord-aanslagen".

Anarchisme-Nederland

Domela NIEUWENHUIS

Beschouwing van het Anarchisme in Nederland, betekent stilstaan bij de persoon Domela NIEUWENHUIS (D.N. 1846-1919), van wie tijdens de opening van een tentoonstelling in 1959 gezegd werd:

"D.N. heeft de arbeiders gewekt uit de doffe berusting waarin zij verkeerden, toen hij in de tijd van het opkomende groot-kapitaal met zijn kinderarbeid, eindeloos lange werkuren, lage lonen en ongebreidelde uitbuiting, de arbeiders opriep tot de strijd voor betere levensvoorwaarden, en vooral hun het geloof gaf in de mogelijkheid van een betere toekomst".

Op 1 maart 1879 verscheen voor het eerst het door D.N. uitgegeven "Recht voor Allen"; begin 80-er jaren stond hij aan de wieg van de Sociaal Democratische Bond (S.D.B.) en in 1868 was D.N. het eerste socialistisch kamerlid. Parlementarisme en sociaal-democratie keerde hij echter in de negentiger jaren de rug toe, hij trok zich terug uit "Recht voor Allen" en de (voormalige) S.D.B., werd anarchist en uitte zijn gevoelens voortaan middels het blad "De Vrije Socialist".

Na de dood van D.N. maakte de toen opgerichte "Vrije Socialisten Vereniging" (V.S.V.) zich meester van het blad. Interne moeilijkheden leidden echter tot een splitsing binnen de V.S.V. Het blad "De Vrije Socialist" ging zijn eigen weg, doch mocht wegens statutaire verplichtingen deze naam niet aanhouden; het zou voortaan kortweg "De Vrije" heten. V.S.V. maakte haar gedachtengang van toen af publiek via een nieuw orgaan, dat echter ook weer "Recht voor Allen" heette.

F.A.N.

Ook het groeiend verlangen onder arbeiders naar bundeling van krachten was mede bepalend voor het ontstaan van een anarchistische organisatie in Nederland.

In 1881 sloten zich "Sociaal Democratische Vereniging"-en (opgericht in 1878 in Amsterdam, Den Haag, Haarlem en Rotterdam) aaneen tot de reeds eerder genoemde S.D.B., die na enige tijd haar naam veranderde in "Socialistenbond". Conflictsituaties met Sociaal-Democraten in Duitsland, teleurstelling over slechte resultaten van politieke acties en de gewijzigde houding van D.N. droegen er toe bij dat ook de "Socialistenbond" vergeleed tot anarchisme.

Arbeiders, die van deze "Socialistenbond" en van het inmiddels opgericht "Algemeen Nederlandse Werklieden Verbond" (A.N.W.V.) niet afhankelijk wilden zijn, vonden in 1893 een alternatief: het "Nationaal Arbeiders Secretariaat" (N.A.S.). Vanwege opkomend bolsjewisme in het N.A.S. scheidde in 1923 het "Nederlands Syndicalistisch Vakverbond" (N.S.V.) zich af. De Tweede Wereld Oorlog maakte een eind aan de activiteiten van het N.A.S. en het N.S.V.

Wel sloten in 1945 oud N.S.V.-leden zich aaneen tot de "Rudolf Rocker Stichting" (R.R.S.) met het blad "Socialisme van onder op". In 1946 werd echter tijdens het Landelijk Congres van de Stichting besloten een nieuwe naam te kiezen: "Federatie van Vrije Socialisten" (F.V.S.). R.R.S. bleef bestaan, maar zou zich nog uitsluitend met "Socialisme van onder op" bezig houden. Het zelfde jaar echter werd de naam F.V.S. opnieuw gewijzigd in "Nederlandse Bond Vrije Socialisten" (N.B.V.S.).

Inmiddels had, ook in 1946, een poging tot samenbundeling van in Noord-Nederland bestaande anarchistische groepjes geresulteerd in de oprichting van het "Noordelijk Gewest van Vrije Socialisten" (N.G.V.S.), welke in feite fungeerde als een afdeling van de al bestaande V.S.V.

In 1952 fuseerden N.B.V.S., N.G.V.S. en V.S.V. tot de "Federatie van Anarchisten in Nederland" (F.A.N.). "Recht voor Allen" werd er de spreekbuis van.

F.V.S.

De "An-archo"-gedachte trouw verliet een aantal anarchisten in 1953 de F.A.N. en richtte het blad "Vrijheid" op, dat echter in 1955 weer opging in het nog bestaande blad "De Vrije". Maar ook dit samenzijn was van korte duur en "Vrijheid" besloot opnieuw onder eigen naam de anarchistische boodschap te verkondigen.

De F.A.N. verkoos, hoe eentonig het ook gaat klinken, in 1954 de naam "Federatie van Vrije Socialisten" (F.V.S.). Nadat op 1 juni 1971 het voormalig F.A.N.-orgaan "Recht voor Allen" en het blad "De Vrije" gefuseerd waren tot de "Vrije Socialist", werd dit blad het orgaan van de "Federatie van Vrije Socialisten", de enige "anarchistische" groepering in Nederland.

Organisatie F.V.S.

In federatief verband aaneengesloten trachten afdelingen te Gent, Kortrijk (België), Amsterdam, Leiden, Assen, Nijmegen en Utrecht (Nederland) hun ledental uit te breiden middels het beleggen van discussie-avonden en de uitgifte van bladen en boekwerkjes.

Elke afdeling, ook wel Actiekern genaamd, vaardigt een contactman af naar het Landelijk Komitee, dat tussen twee huishoudelijke congressen het hoogst uitvoerend orgaan van de Federatie is.

Werd in maart 1973 het L.K. nog het hoogste orgaan genoemd, op dit moment is er, vanwege incompetentie van dit L.K., sprake van een smelting van het L.K. en het Redactie-Secretariaat (R.S.) van de "Vrije Socialist", m.a.w. inhoud van het orgaan en activiteiten van de organisatie worden door een en dezelfde groep bepaald. Dit L.K.-R.S. zou zijn samengesteld uit vertegenwoordigers uit de regio's Noord, Oost, Zuid, West en Vlaams België.

De Federatie kent een actief en passief lidmaatschap. Passieve leden komen slechts in aanmerking voor toezending van de "Vrije Socialist" en betalen f 12.- contributie per jaar. Voor f 25,- beschikken actieve leden over een lidmaatschapskaart en abonnementen op de "Vrije Socialist" en het "Anarcho Info", een soort intern bulletin.

Tijdens congressen, discussie-weekenden en zogenaamde Pinksterlanddagen (een erfstuk van het N.G.V.S.) trachten de Nederlandse anarchisten tot discussie en planning te komen, hetgeen zelden gelukt.

Contact met buitenlandse organisaties - waarvan overigens nauwelijks sprake is - loopt via het Internationaal Secretariaat van de Federatie; het contact met organisaties in het binnenland wordt verzorgd door het L.K.-R.S., ofschoon de afdelingen in deze toch ook een zekere mate van autonomie kennen.

Wat deze binnenlandse contacten betreft, gaat de aandacht vooral uit naar vakbondswerk. Zo schreef A.L.E., n.a.v. een discussieweekend begin 1973, waar ook over de oprichting van enkele werkgroepen werd gesproken, onder meer:

"Wel voelden ze (de "discussie-leden") ervoor een commissie vakbeweging in het leven te roepen die informeel proberen moet contacten met diverse groepen - w.o. het "Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties" (OVV), "Aktiegroep Andere Koers" (AAK), Bedrijfs-Groepen Amsterdam (BGA) etc. - te leggen. Zinvol zou het dan zijn, als blijkt dat in deze groepen de politiek-ideologische verschillen niet zover uit elkaar liggen, om een afvaardiging te vormen die de vergaderingen van de "Werkgroep voor Maatschappij Kritische Vakbeweging" (WMKV) gaat bezoeken, en aldus weet wat er binnen het kader van de grote vakcentrales voor nieuwe ideeën leven".

Afdelingen

Amsterdam, Assen en Nijmegen bepalen in feite het gezicht van de "Federatie van Vrije Socialististen".

Amsterdam is belangrijk vanwege het "Fonds voor Internationale Solidariteit", de vergaderruimte "Brakke Grond" (Nes 53-55) waar ook de FVS regelmatig gebruik van maakt, het Koffiehuis "Roodmerk" (Bethaniënstraat 20), waar o.a. de redactie van het blad "Repressie Revue" is ondergebracht (zie FIS) en de "Anarchistische Uitgeverij", waar anarchistische literatuur verkocht wordt.

Begin 1973 kwam het in Assen tot de oprichting van een "Anti-Imperialistisch-Kollektief" (AIK), een samenwerkingsverband (in eerste instantie) van anarchisten en "witte" BVD-ers, waarbij zich na enige tijd ook scholieren voegden. Een belangrijke rol bij de totstandkoming van dit kollektief heeft waarschijnlijk Jans SN¹ gespeeld, die zowel lid is van de FVS, als van de BVD.

Recentelijk is besloten dat het AIK ook een eigen blaadje zal uitgeven, "Bartje" genaamd.

Het AIK kwam in het nieuws toen op 18 januari 1973 de vergaderzaal in het Raadhuis te Assen werd bezet, als protest tegen de sluiting van het jeugdcentrum "Rammenask".

In Nijmegen bestaat een "werkgroep anarchisme Nijmegen" (WAN), waarvan ook studenten deel zouden uitmaken. De werkgroep beperkt zich voornamelijk tot het organiseren van discussieavonden, welke plaatsvinden in de Mensa van de Universiteit aldaar. De groep zou zijn verdeeld in een theoretische kern (4 personen) en een praktische (6 pers.). Alle leden van de werkgroep zijn verplicht te colporteren met de "Vrije Socialist", het orgaan van de FVS.

Fonds voor Internationale Solidariteit (FIS)

"Daar de ervaring geleerd heeft dat de officiële Nederlandse instanties betreffende politieke emigranten een verschillende houding aannemen wanneer het betreft enerzijds vluchtelingen uit het Oostblok en anderzijds uit welk land ook dat men een "bevriende natie" noemt, rust op ons de taak diegene te helpen die op geen enkele tegemoetkoming van de autoriteiten kunnen rekenen; integendeel zo gauw mogelijk over de grens gewerkt worden. We denken bijvoorbeeld aan dienstweigeraars uit Portugal die niet mee willen werken aan de koloniale oorlog door bovenstaand regiem gevoerd. Deze voorbeelden kunnen worden aangevuld met alle gevallen waar het betreft mensen die zich verzetten tegen het kapitalistisch systeem". (De Vrije Socialist, no.2 - 71).

Op grond van deze overweging werd tijdens het Congres van de Federatie op 1 en 2 mei 1971 te Appelscha besloten "in nauw overleg met bestaande steunfondsen, op het terrein van de internationale dienstweigeraars en politieke vluchtelingen meer actief te worden".

Een speciale commissie, bestaande uit Jet ST, Theo HA, Nico RE, Jur HO en Geert de GR, werd belast met de oprichting van een fonds dat zich op dit terrein actief zou inzetten.

Tot nu toe zijn de activiteiten van het Fonds vooral beperkt gebleven tot het verzamelen van gelden ten behoeve van allen die het slachtoffer geworden zijn van "repressie" (bijvoorbeeld de Italiaanse anarchist VA en de zijnen) en het beleggen van bijeenkomsten ter discussie van bijvoorbeeld (9 maart 1973) de "Duitse vervolgingsmethoden" m.b.t. de Baader-Meinhof-groep.

Het FIS staat onder contrôle van het LK-RS en het congres van de FVS.

Om meer ruchtbaarheid te geven aan het bestaan en de activiteiten van het FIS is men overgegaan tot het uitgeven van een "bulletin van onderdrukking en revolutionair verzet in Europa". Begin maart '73 verscheen het eerste nummer van "Repressie Revue".

Het doel van het bulletin is:

"inzicht verschaffen over de uitgebreidheid van de repressie, de toestand van revolutionair verzet en organisatie, door het bundelen van zoveel mogelijk feitenmateriaal, zonder hetwelk geen juiste analyse mogelijk is."

Verantwoordelijk voor de samenstelling van dit bulletin zijn de Amsterdamse leden van de Federatie, in samenwerking en overleg met het FIS.

Activiteiten

De indruk bestaat dat het congres van de federatie op 27, 28 en 29 april 1973 toch niet die stimulerende uitwerking heeft gehad op een verdere uitbouw van deze organisatie als beoogd werd, dit ondanks de oproep van Albert LE en ondanks het feit dat in een van de schriften van de FVS gesteld werd dat de FVS bereid zou moeten zijn samen te werken met anderen, "onverschillig wie die anderen ook zijn".

Behalve misschien in Assen, waar binnen het Anti-Imperialistisch-Kollektief leden zowel van de FVS als van de zeer linkse soldatenorganisatie BVD gezamenlijk activiteiten ontplooiën, kan nauwelijks gesproken worden van een bloeiende anarchistische organisatie in Nederland.

Opmerkelijk was wèl dat de problematiek, welke centraal stond tijdens de laatstgehouden Pinksterlanddagen te Appelscha (waar ongeveer veertig, grotendeels oudere personen aanwezig waren) getuigde van een engagement dat verder ging dan het traditioneel anarchistische. Met name de verwikkelingen in en rond Zuidelijk Afrika kregen grote aandacht, terwijl in het toen uitgegeven "Informatie-mapje" o.a. ook de NAVO, Portugal en Dienstweigeren opgenomen werden als onderwerp voor discussie.

Nu echter in Nederland, i.v.m. de voorstellen betreffende dienstplichthervorming een groot aantal groeperingen evenals in België en Frankrijk verzet aantekenen tegen de beoogde verlaging van de dienstplichtige leeftijd en beperking van het aantal mogelijkheden om uitstel van militaire dienst te verkrijgen, ontbreekt de Federatie van Socialisten, terwijl tijdens de Pinksterlanddagen toch benadrukt werd dat "de bindende kracht voor samenwerking absoluut radicaal-anti-militaristisch moet zijn omdat wij het militarisme zien als oorlogs- maar ook als onderdrukkingsapparaat en als ruggegraat van het kapitalistisch systeem". Juist in een periode waarin de "anderen" over wie de federatie spreekt elkaar schijnen te vinden in een gezamenlijk ageren tegen regeringsmaatregelen en wel de bereidheid kunnen opbrengen om tot samenwerking te komen, laat de FVS het afweten en doet ze blijkbaar geen moeite aansluiting te vinden.

Wellicht dat de FVS zoveel waarde hecht aan een sterkere ideologische fundering dat vooralsnog afgezien wordt van praktisch handelen, doch waarschijnlijker is het dat de FVS niet over voldoende mankracht bezit om tot daden over te gaan.

De in-activiteit van de Federatie is mogelijk ook het gevolg van een "machtsstrijd" in de Federatie tussen ouderen en jongeren, waarbij het vooral gaat om de vraag of en in hoeverre geweld een rol moet spelen bij de totstandkoming van een anarchistische samenleving. In tegenstelling tot de ouderen zouden de jongeren niet afwijzend staan tegenover een "forse aanpak".

Reeds in de Vrije Socialist maart '73 trok een van die jongeren, Jan BE , van leer tegen het passieve karakter van de anarchistische beweging in de laatste decennia.

"Wij Anarchisten zijn kletsmajoors geweest en de communisten hebben hiervan geprofiteerd."

Toch verbond BE hier niet de conclusie aan dat het marxisme-leninisme ook uitgangspunt voor de anarchisten zou moeten zijn.

"De ervaringen van mei '68 hebben uitgewezen, dat een revolutie in West-Europa zich niet alleen tegen het kapitalisme zal richten, maar ook rechtstreeks tegen de staat en noodzakelijkerwijs zal uitlopen op het zelfbestuur. Zij zal anarchistisch zijn of ze zal mislukken: een marxistisch-leninistische leider zal zijn eigen revolutie voor de voeten lopen en in het beste geval door de arbeidersbeweging zelf worden overrompeld."

Conclusie

Het lijkt erop dat de (jonge) Nederlandse Anarchisten bezig zijn zich te ontworstelen aan het theoretische anarchisme dat de Federatie zo lang in haar ban heeft gehad. Zij verruimen hun blik (zie de agenda-punten van het laatste congres) en moeten, aldus BE , wezenlijke oplossingen aandragen voor de vraag: op welke voorwaarden kunnen ontwikkelingslanden de totale vrijheid bereiken en het imperialisme overwinnen?

Daarentegen moet vastgesteld worden dat, juist nu mogelijkheden voor samenwerking met andere organisaties aanwezig zijn, de Federatie het laat afweten.

In een tijd waarin het gezicht van een organisatie vooral bepaald wordt door haar doen en laten, wint de FVS niet aan geloofwaardigheid, en blijft zij vooralsnog een "anarchistisch clubje dat zich te buiten gaat aan discussies en bespiegelingen". De getoonde betrokkenheid bij het wereldgebeuren en bijvoorbeeld de instelling van een FIS wijzen er echter op dat de FVS denkt aan een ander soort anarchistische toekomst.

*

* *